

Mestské zastupiteľstvo v Košiciach

U z n e s e n i e
z XXXII. zasadnutia Mestského zastupiteľstva v Košiciach
zo dňa 13. novembra 2025 **číslo: 950**

Oznámenie o výsledku prieskumu verejného ochrancu práv vo veci dodržiavania rovnosti volebného práva pri tvorbe volebných obvodov a prijatie stanoviska

Mestské zastupiteľstvo v Košiciach
podľa § 10 ods. 3 zákona č. 401/1990 Zb. o meste Košice v znení neskorších predpisov a § 19
ods. 2 zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov

A. berie na vedomie

oznámenie o výsledku prieskumu a výzvu na prijatie opatrení – list verejného ochrancu práv
č. 2870/2024/KVOP/7048/2025 zo dňa 13.05.2025 (ďalej len „výzva“),

B. schvaľuje

stanovisko k výzve verejného ochrancu práv, ktoré je uvedené v prílohe tohto uznesenia,

C. odporúča

v súvislosti s voľbami do orgánov samosprávy obcí v roku 2026 predložiť taký návrh
volebných obvodov, ktorý zabezpečí, aby sa zachovalo zastúpenie čo najväčšieho počtu
mestských častí cez svojho zástupcu v mestskom zastupiteľstve,

D. žiada

primátora mesta Košice
pripraviť taký návrh volebných obvodov, ktorý zachová právo rovnosti sily hlasu obyvateľov
a voličov mesta Košice.

Ing. Jaroslav Polaček, DPA
primátor mesta Košice
Podpísal dňa: 20.11.2025

Za správnosť: Mgr. Marcel Čop
Mgr. Matej Čontofalský

Zapisovateľka: Mgr. Nastasia Lukáčová

k uzneseniu Mestského zastupiteľstva v Košiciach č. 950 zo dňa 13.11.2025

**Stanovisko Mestského zastupiteľstva v Košiciach
k výzve verejného ochrancu práv**

Verejný ochranca práva (ďalej len „VOP“) listom č. 2870/2024/KVOP/7048/2025 zo dňa 13. 5. 2025 vyzval Mestské zastupiteľstvo v Košiciach (ďalej len „MZ“) ako orgán verejnej moci, do ktorého pôsobnosti patrí určovanie volebných obvodov pre voľby poslancov MZ vo voľbách do orgánov samosprávy obcí (ďalej len „komunálne voľby“), aby prijalo opatrenia za účelom rešpektovania ústavného princípu rovnosti volebného práva.

Podľa záveru VOP je potrebné určovať volebné obvody tak, aby na každého jedného poslanca zastupiteľstva – bez ohľadu na volebný obvod, v ktorom kandiduje – pripadal približne rovnaký počet obyvateľov, pričom s poukázaním na judikatúru súdov a odporúčani medzinárodných organizácií VOP zastáva názor, že maximálna prípustná odchýlka medzi počtami obyvateľov, ktorí pripadajú na jedného poslanca zastupiteľstva, môže predstavovať ideálne 10 %, maximálne 15 %.

VOP v časti svojho listu ohľadom maximálnej prípustnej odchýlky vo veľkosti volebných obvodov síce poukázal na niektoré rozhodnutia Ústavného súdu SR, tieto sa však týkajú prípadov so zjavne extrémnymi odchýlkami (cca 1000 % v prípade posudzovanom v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 96/07 a cca 500 % v prípade posudzovanom v konaní vedenom pod sp. zn. Pl. ÚS 52/10). Naopak, Ústavný súd Českej republiky ako prijateľnú považoval odchýlku v rozsahu 12 %.

Napokon, VOP sám uznáva, že volebný zákon ani judikatúra súdov doposiaľ neurčili maximálnu prípustnú odchýlku medzi priemerným počtom obyvateľov pripadajúcich na jedného poslanca zastupiteľstva medzi volebnými obvodmi. Preto odporúča vychádzať z Kódexu dobrej praxe vo volebných veciach, spracovaný Benátskou komisiou (poradným orgánom Rady Európy) – tu je však nutné zdôrazniť, že tento kódex nemá povahu všeobecne záväzného právneho predpisu.

Mesto Košice na rozdiel od iných miest a obcí má pri určovaní volebných obvodov sťaženú pozíciu tým, že:

- má presne stanovený počet poslancov MZ (podľa § 10 ods. 2 zákona č. 401/1990 Zb. o meste Košice) na rozdiel od všeobecnej právnej úpravy podľa § 11 ods. 3 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, ktorá voľnejším vymedzením počtu poslancov umožňuje jednoduchšiu korekciu prípadných odchýlok naprieč jednotlivými volebnými obvodmi,
- mestské časti v Košiciach (ďalej tiež „MČ“) majú z historických dôvodov odlišné postavenie v porovnaní s mestskými časťami v iných mestách (mimo hlavného mesta Bratislavy), u ktorých mestské časti nemajú právnu subjektivitu a vlastnú (miestnu) štruktúru samosprávnych orgánov; možno konštatovať, že od vzniku novodobej samosprávy v meste Košice (t. j. od roku 1990) bola v Košiciach zachovávaná zásada tvorby volebných obvodov tak, aby v čo najväčšej miere bolo umožnené jednotlivým MČ mať „svojho“ zástupcu v poslaneckom zbore.

Vyššie uvedené sa odzrkadľovalo aj v pomerne vysokom počte volebných obvodov v Košiciach:

- ešte v komunálnych voľbách v roku 2002 (v ktorých sa naposledy volilo 80 poslancov MZ) bolo mesto rozdelené až na 23 volebných obvodov, pričom 21 MČ tvorilo samostatný volebný obvod a jedna MČ (Západ) bola rozdelená na dva volebné obvody;
- po následnom znížení počtu poslancov na 50 (od volebného obdobia 2006-2010) resp. na súčasný počet poslancov 41 (od volebného obdobia 2014-2018) bolo mesto rozdelené na 14 volebných obvodov, pričom sa fakticky vždy dosiahol spoločensko-politický konsenzus na aplikovaní dvoch hlavných pravidiel pri vytváraní volebných obvodov:
 1. ak mestská časť disponovala príslušným počtom obyvateľov, vytvoril sa volebný obvod pozostávajúci výlučne z danej MČ (bez ohľadu na to, či ide o tzv. veľkú alebo malú MČ),
 2. ak v dôsledku nízkeho počtu obyvateľov malej mestskej časti nebolo možné vytvoriť samostatný volebný obvod pozostávajúci len z tejto jedinej MČ, prioritne sa vždy skúmala možnosť spojenia viacerých malých MČ do jedného volebného obvodu, teda aby viac malých MČ malo „svojho“ spoločného zástupcu v MZ.

Až keď zjavne nebol možný postup podľa bodov 1 a 2, dochádzalo pre účely vytvorenia volebného obvodu k spojeniu veľkej a malej mestskej časti.

Počas posledných volebných období deväť volebných obvodov pozostávalo výlučne z jedinej MČ, tri volebné obvody vznikli spojením malých MČ, a len dva volebné obvody vznikli spojením jednej veľkej mestskej časti s jednou alebo dvomi malými MČ.

Odchýlky, na ktoré poukazuje VOP vo svojej výzve vo vzťahu ku komunálnym voľbám v roku 2022 (a podobne aj v roku 2018), boli zapríčinené – berúc na zreteľ už vyššie zmienenú sťažnú pozíciu mesta Košice v porovnaní s ostatnými mestami a obcami – najmä nasledovnými jednomandátovými volebnými obvodmi:

- volebný obvod č. 4 (pozostávajúci výlučne z MČ Luník IX) by mal mať ideálne „nárok“ na približne 1,3 poslanca, čo pri priradení jedného poslaneckého mandátu automaticky vykazuje odchýlku cca 30 % v neprospech MČ,
- volebný obvod č. 9 (pozostávajúci výlučne z MČ Krásna) by mal mať ideálne „nárok“ na približne 1,1 poslanca, čo v porovnaní s viacerými inými volebnými obvodmi vedie k odchýlke viac ako 10 %.

V týchto dvoch prípadoch je možné znížiť odchýlku len v prípade, že tieto mestské časti budú „priradené“ k inej mestskej časti a spolu tak vytvoria väčší volebný obvod.

Na príklade uvedených mestských častí možno dospieť k záveru, že podstatné zníženie odchýlok naprieč volebnými obvodmi za súčasných legislatívnych podmienok (a pri racionálnej snahe vyhnúť sa rozdeleniu jednej MČ do viacerých volebných obvodov) možné len významnejším znížením počtu volebných obvodov, čím sa môže fakticky oslabiť legitímny záujem obyvateľov (najmä malých) mestských častí mať „svojho“ zástupcu v MZ.

Berúc na zreteľ, že

- a) maximálna prípustná odchýlka medzi priemerným počtom obyvateľov pripadajúcich na jedného poslanca zastupiteľstva medzi volebnými obvodmi doposiaľ nebola určená všeobecne záväznými právnymi predpismi ani ustálenou rozhodovacou praxou súdov, a teda

b) ak by aj miera odchýlky presiahla v prípade niektorých volebných obvodov 10 %, či 15 %, tak po zohľadnení iných legitímnych faktorov nemožno bez ďalšieho konštatovať, že by to malo automaticky viesť k záveru o porušení ústavného princípu rovnosti volebného práva,

MZ odporúča zachovať doterajší spôsob určovania volebných obvodov pre voľby do mestského zastupiteľstva, resp. prijať taký spôsob určovania volebných obvodov, ktorý zabezpečí, aby čo najväčší počet mestských častí mal svojho zástupcu v mestskom zastupiteľstve.